

НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЄКТУ «ПРЕЗИДЕНТСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Пропозиції НАПН України до концепції реалізації проєкту
«Президентський університет»

<https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-1-11-2>

ЛУГОВИЙ

Володимир Ігорювич

доктор педагогічних наук,
професор, дійсний член
(академік) НАПН України,
перший віце-президент
Національної академії
педагогічних наук України,
м. Київ, Україна

САУХ

Петро Юрійович

доктор філософських наук,
професор, дійсний член
(академік) НАПН України,
академік-секретар
Відділення вищої освіти
Національної академії
педагогічних наук України,
м. Київ, Україна

ТАЛАНОВА

Жаннета Василівна

доктор педагогічних наук, старший
науковий співробітник, доцент,
завідувач відділу забезпечення
якості вищої освіти Інституту
вищої освіти Національної академії
педагогічних наук України,
менеджер з аналітичної роботи
Національного Еразмус+ офісу в
Україні, м. Київ, Україна

Анотація. Представлено візію, місію, ключові особливості Президентського університету, діяльність якого спрямовуватиметься на впровадження ефективних освітніх стратегій для реалізації інтелектуального і творчого потенціалу громадян України, що забезпечить підготовку лідерів для стратегічних галузей розвитку держави, готових до викликів сучасного мінливого світу. Наведено стратегічні цілі для реалізації діяльності університету як сучасного інноваційного освітнього і наукового центру. Висвітлено порівняльні концептуальні характеристики Каліфорнійського інституту технології (California Institute of Technology, Caltech) та майбутнього Президентського університету. Наведено ризики, зумовлені відсутністю законодавчого забезпечення, особливим статусом університету, складністю конкурентних умов з топовими українськими університетами.

Ключові слова: Президентський університет; наукове лідерство; академічна свобода; інтернаціоналізація; конкурентоспроможна якість освіти.

Представлений та обговорений на Всеукраїнському Форумі «Україна 30. Освіта і наука» 31 травня — 2 червня 2021 р. проєкт «Президентський універ-

ситет» та його співставлення з найкращими університетськими проєктами, реалізованими у світі, дають підстави для наступних пропозицій.

1. Ідея Президентського університету може стати реальним втіленням нового підходу до якісної модернізації науки і освіти в контексті моделі університету світового класу. Вона має передбачати здійснення ефективної освітньо-наукової діяльності на основі принципів інтеграції освіти, науки та інновацій і буде генерувати нові знання, забезпечуючи їх ефективний трансфер в економіку країни на основі фундаментальних і прикладних досліджень та експериментальних розробок. Поряд з цим ідея передбачає підготовку фахівців найбільше затребуваних спеціальностей з інформаційних технологій, кібербезпеки, штучного інтелекту, нанотехнологій, аерокосмічних, енергетичних технологій, біотехнологій, наук про здоров'я, глобалізації та міжнародних комунікацій, здатних впроваджувати свої науково-технічні розробки і підприємницькі ініціативи.

Візія — сучасний інноваційний освітній і науковий центр, діяльність якого спрямовується на впровадження ефективних освітніх стратегій для реалізації інтелектуального і творчого потенціалу громадян України, що забезпечить підготовку лідерів для стратегічних галузей розвитку держави, готових до викликів сучасного мінливого світу.

Місія — стати моделлю здійснення глибинних реформ у системі вищої освіти і науки України, інноваційним і науковим центром, який забезпечує підготовку високопрофесійних фахівців стратегічних галузей, готових до викликів експоненційних технологій.

Ключові особливості:

- (1) законодавчо закріплена академічна свобода й інституційна автономія;
- (2) міжнародний професорсько-викладацький склад (20 %);
- (3) синергія теорії (30 %) і передової практики (70 %) в освітньому процесі, інтеграція освіти і науки, розпочинаючи з програм бакалаврату;
- (4) англійська мова як основна мова освітнього процесу;
- (5) високі академічні вимоги для вступників.

Стратегічні цілі:

Ціль 1. Лідерство в реформуванні системи вищої освіти України — забезпечення передачі досвіду закладам вищої освіти та дослідницьким центрам.

Ціль 2. Наукове лідерство — формування системи наукових досліджень у партнерстві із провідними вченими та дослідними інститутами НАН України та національних галузевих академій наук.

Ціль 3. Інновації та впровадження науки у виробництво — основний двигун інновацій у напрямках диверсифікації та підвищення конкурентоспроможності економіки держави, розвиток людських ресурсів та формування інтелектуального потенціалу нації.

Ціль 4. Інтернаціоналізація — вихід на новий рівень співпраці з провідними університетськими центрами світу, уклавши угоди про співпрацю в освітній і науковій сферах та сфері академічних обмінів.

Ціль 5. Формування потужного кадрового потенціалу та забезпечення матеріально-технічного і фінансового потенціалу шляхом розширення джерел фінансування за рахунок освітньої-науково-інноваційної діяльності.

Ціль 6. Формування сприятливих фінансових умов для забезпечення розвитку університету й реалізації ним стратегічних цілей.

Ризики:

(1) Відсутність законодавчого забезпечення, що не гарантує входження до міжнародних рейтингів, де якість вимірюється впливовістю наукових результатів.

(2) Особливий статус університету може стати предметом невдоволення інших закладів вищої освіти, адже на його утримання, ймовірно, буде виділятися багато видатків з освітнього бюджету.

(3) Пріоритетні напрями підготовки вже успішно реалізуються в топових українських університетах, з якими, особливо на початку, буде важко конкурувати.

2. Прообразом майбутнього Президентського університету доцільно обрати **Каліфорнійський інститут технології** (California Institute of Technology, Caltech), якому в цьому році виповнюється 130 років і який подарував світові 44 нобелівських лауреатів.

У таблиці наведено порівняльні концептуальні характеристики Калтеха і майбутнього Президентського університету.

Таблиця

Порівняння Каліфорнійського інституту технології та майбутнього Президентського університету

№	Параметр	Каліфорнійський інститут технології	Президентський університет
1.	Світовий клас	Топ-8 у світі за провідним університетським рейтингом ARWU 2020 (Шанхайський рейтинг)	Університет світового класу (міжнародне визнання)

Таблиця (продовження)

№	Параметр	Каліфорнійський інститут технологій	Президентський університет
2.	Класифікація Карнегі	Університет з дуже високою дослідницькою активністю (вища група R1)	Дослідницький університет (національний статус)
3.	Лідерська Асоціація американських університетів (63 заклади з 2,7 тис.)	Незмінний член з 1934 р.	Має увійти до створеної в перспективі лідерської Асоціації українських університетів (20-30 найкращих закладів, що включаються і виключаються залежно від досягнень)
4.	Малий університет	2,3 тис. студентів	2,5 тис. здобувачів
5.	Багаторівневий (усі рівні вищої освіти від бакалаврського)	2,3 тис. бакалаврантів, магістрантів і докторантів, з них 0,9 тис. бакалаврантів, а також 650 постдокторантів	З 2,5 тис. 0,6 тис. бакалаврантів, решта — магістранти, аспіранти, докторанти
6.	Широкопрофільний (усі широкі галузі підготовки: <ul style="list-style-type: none"> • природничі науки, • інженерія, • науки про життя, • медичні науки, • соціальні науки) 	За галузевою версією ARWU 2021 демонструє світовий клас за академічними предметами (місця у світі): <p><i>I. Природничі науки</i> Earth Sciences — 2, Physics — 5, Chemistry — 6, Atmospheric Science — 6, Oceanography — 14, Mathematics — 39, Geography — 201-300</p> <p><i>II. Інженерія</i> Remote Sensing — 3, Automation & Control — 7, Mechanical Engineering — 7, Aerospace Engineering — 11, Chemical Engineering — 11, Environmental Science & Engineering — 19, Electrical & Electronic Engineering — 22, Water Resources — 30, Materials Science & Engineering — 51-75, Energy Science & Engineering — 51-75, Nanoscience & Nanotechnology — 101-150, Instruments Science & Technology — 151-200, Computer Science & Engineering — 201-300, Telecommunication Engineering — 201-300</p> <p><i>III. Науки про життя</i> Biological Sciences — 18, Human Biological Sciences — 29</p> <p><i>IV. Соціальні науки</i> Economics — 101-150</p>	Передбачаються напрями підготовки: <ul style="list-style-type: none"> • інформаційні технології, кібербезпека та штучний інтелект; • нанотехнології; • аерокосмічні технології; • енергетичні технології; • біотехнології та науки про здоров'я; • глобалізація та міжнародні комунікації
7.	Академічні підрозділи	Academic Divisions (6): <ul style="list-style-type: none"> • Biology & Biological Engineering • Chemistry & Chemical Engineering • Engineering & Applied Science • Geological & Planetary Sciences • Humanities & Social Sciences • Physics, Mathematics & Astronomy 	Пропонується 6 академічних підрозділів за 6-ма вище зазначеними напрямами підготовки
8.	Інтернаціоналізація	29 % міжнародних студентів, у тому числі: 8,5 % бакалаврантів, 45 % магістрантів та докторантів	Пропонується не менше 10 % за університетськими грантами
9.	Конкурсний відбір студентів	6,4 % від поданих заяв	6 % від 2 тис. кращих за ЗНО вступників

Таблиця (продовження)

№	Параметр	Каліфорнійський інститут технологій	Президентський університет
10.	Співвідношення студенти / академічний персонал	3 : 1	Пропонується 3-5 : 1
11.	Співвідношення жінок і чоловіків серед студентів	46 : 54	Пропонується не гірше 40 : 60
12.	Професорський склад	300 професорів	Пропонується 200-300 професорів
13.	Кількість дослідників	2450	Пропонується не менше 1200 (200 за напрямом підготовки)
14.	Усього працюючих (без ключової лабораторії НАСА)	3900	Пропонується 2000-3000
15.	Операційний річний бюджет	3,3 млрд дол.	Пропонується не менше 2,5 млрд грн на рік
16.	Обсяг бюджету на 1 студента	Близько 1,5 млн дол.	Пропонується до 1 млн грн
17.	Обсяг фінансування досліджень і розробок	400 млн дол. (11 % від загального бюджету)	Пропонується не менше 250 млн грн на рік (10 % від загального бюджету)
18.	Ендаумент	2,8 млрд дол.	Пропонується не менше 2 млрд грн
19.	Наявність ключової лабораторії	Лабораторія реактивного руху, що адмініструється НАСА (6,5 тис. працюючих)	Пропонується створення 1-2 ключових лабораторій
20.	Територія кампусу	50 га	16 га
21.	Співпраця з іншими університетами в підготовці	Співпрацює з каліфорнійськими університетами у підготовці докторів у галузі медичних наук	Співпраця з провідними університетами України і зарубіжжя
22.	Мова викладання	Англійська	Англійська, українська

Примітка: Дані щодо Калтеху взяті з його сайту, ARWU, Національного фонду досліджень США, англійської вікіпедії, інших джерел даних, зокрема Національного центру освітньої статистики США.

Доцільним також був би пошук грантів для організації стажувань і вивчення досвіду Калтеху безпосередньо в цьому університеті, а також залучення його фахівців як експертів і консультантів.

3. На території майбутнього університету пропонується розмістити 14 споруд, серед яких 6 навчально-лабораторних корпусів, дослідницький центр, медична клініка, адміністративний корпус, бізнес-центр, апартаменти для професорсько-викладацького складу та студентів, заклад дошкільної освіти, супермаркет, а також зону рекреації і спорту. Зокрема:

- Адміністративний корпус і бізнес-центр.
- Навчально-лабораторний корпус інформаційних технологій, кібербезпеки і дослідницький центр штучного інтелекту.
- Навчально-лабораторний корпус нанотехнологій.
- Навчально-лабораторний корпус аерокосмічних технологій.

- Навчально-лабораторний корпус енергетичних технологій.

- Навчально-лабораторний корпус біотехнологій та наук про здоров'я і медична клініка.

- Навчальний корпус глобалізації та міжнародних комунікацій.

- Апартаменти для професорсько-викладацького складу.

- Апартаменти для студентів.

- Заклад дошкільної освіти.

- Супермаркет.

4. Для підготовки концепції реалізації проекту доцільно утворити робочу групу, а також консультативну (наглядову) раду із супроводу проекту «Президентський університет».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Всеукраїнський Форум «Україна 30». (2021, 31 травня — 2 червня). *Освіта і наука*. https://ukraine30.com/education_science/

- Луговий, В.І., Слюсаренко, О.М., & Таланова, Ж.В. (2020). Моніторинг, мотивація, мобілізація задля конкурентоспроможності університетів України: механізми реалізації. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 2(2). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-2-13-1>
- Луговий, В., Слюсаренко, О., & Таланова, Ж. (2021). Розвиток університетського дослідницького потенціалу як основи конкурентоспроможної якості вищої освіти в США: досвід для України. *Університети і лідерство*, (11), 86-115. <https://doi.org/10.31874/2520-6702-2021-11-1-86-115>
- Міністерство освіти і науки України. (2021, 31 травня). *Всеукраїнський форум «Україна 30. Освіта і наука»: Сергій Шкарлет презентував концепцію Президентського університету*. <https://mon.gov.ua/ua/news/vseukrayinskij-forum-ukrayina-30-osvita-i-nauka-sergij-shkarlet-prezentuvav-konceptiyu-prezidentskogo-universitetu>
- Міністерство освіти і науки України. (2021, 16 червня). *Уряд ухвалив концепцію реалізації проекту «Президентський університет»*. <https://mon.gov.ua/ua/news/uryad-uhvaliv-konceptiyu-realizaciyi-proyektu-prezidentskij-universitet>
- Президент України. (2021, 31 травня). *Питання проекту «Президентський університет»* (217/2021). <https://www.president.gov.ua/documents/2172021-39029>
- Саух, П.Ю. (2020). Стратегічне бачення нової моделі вищої освіти: рух до створення університетів світового класу. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 2(2). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-2-13-7>
- Caltech. *California Institute of Technology*. (n.d.). <https://www.caltech.edu/>
- Shanghai Ranking. (n.d.). <http://www.shanghairanking.com/>

SCIENTIFIC SUPPORT OF THE PRESIDENT UNIVERSITY PROJECT
*Proposals of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine
 to the Concept of Realizing the President University Project*

Volodymyr Lugovyi

*DSc in Education, Professor, Full Member (Academician) of NAES of Ukraine, First Vice-President,
 National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine*

Petro Saukh

*DSc in Philosophy, Professor, Full Member (Academician) of NAES of Ukraine, Academician Secretary of
 the Division of Higher Education, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine*

Zhanneta Talanova

*DSc in Education, Senior Researcher, Associate Professor, Head of the Department of Quality Assurance in
 Higher Education, Institute of Higher Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine;
 Analytical Manager, National Erasmus+ Office in Ukraine, Kyiv, Ukraine*

Abstract. *The vision, mission, and key features of the President University are presented; its activities will be focused on implementing effective education strategies to realize the intellectual and creative potential of Ukrainian citizens, that will provide training for leaders in strategic fields of state development, ready for the challenges of today's changing world. The strategic goals for realizing the university activities as a modern innovative educational and research center are given. The comparative conceptual characteristics of the California Institute of Technology (Caltech), and the future President University are enlightened. The risks are listed which are caused by lack of legislation, the university's special status, the complexity of competitive conditions with top Ukrainian universities.*

Keywords: *President University; scientific leadership; academic freedom; internationalization; competitive quality of education.*

Дата публікації: 25 червня 2021 р.